

Forfatter: Hauch, Carsten

Titel: Poetiske Arbejder. - 1929

Citation: Hauch, Carsten: "Poetiske Arbejder. - 1929", i Hauch, Carsten: *Poetiske Arbejder. - 1929*, udg. af POUL SCHJÆRFF, 1926-29, s. XXII. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hauch03val-shoot-idm140718941880640/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Arbejder. - 1929

ydre Glans har han aldrig attraaet, han har kun sunget ud af sin Sjæls Inderste, ikke for at opnaa Verdens Ros. Med ædel Selvbevidsthed fæster Digteren sit Blik paa Stjernerne; i deres Rige hører hans Digtning hjemme; hans Tanker lyser ikke for Jorden, men over den. Det havde Hauch faaet ud af Livet, at hans Værk, skønt ikke anerkendt af Mængden, var i Pagt med det Evige.

Efter dette gribende Digt sænkes Mildhed og Fred ind i Sindet, naar man fordyber sig i den sidste Række Digte af Samlingen fra 1842. Vel findes det hauchske Vemod i Digtet »*Den Elskede*«, der slet ikke er til, og Bearbejdelsen af Goethes Digt »*Vanitas vanitatum*« rummer et bittert Minde i Linjerne:

Da knalded et Skud bag Skovens Green,
Og ak! jeg misted mit Been,

men ellers raader en mild og ren Gudhengivenhed og Fortrøstning over Digte som de to »*Affensange*«, »*Psalm*«, de gejstlige Digte og »*Gudhengivenhed*«. Den Tilknytning til Goethes »*Lied*«, der gav sig til Kende allerede i Ungdommen, er her udvidet med Salmetonen fra de tyske »*geistliche Lieder*« hos Paul Gerhardt, Matthias Claudius og Novalis.

Kastes sluttelig Blikket tilbage over »*Lyriske Digte*« fra 1842, ses Samlingen i dens tre Hovedelementer: Genesis, Udvikling og Højdepunkt som én stor Klimaks: i Form fra den simple Vise over Ottaver og Heksametre (i de tidligere omtalte Romancer) til de stolte frie Rythmer, i Forbilleder fra den enkle Lied over østerlandsk og slavisk Poesi til de ophøjede Ode, i Livsanskuelse fra Forstaaelsen af Menneskelivets Forgængelighed til Evighedens lyse Stjernerige.

VII.

Den lyriske Evne beholdt Digteren til det sidste; som Mærkepæle paa hans aandelige Vej knejser endnu tre Digtsamlinger, 1854, 1861 og 1869. Med XXII

Analysen af første Samling fra 1842 er Hauchs lyriske Forudsætninger og Formerne for hans Lyrik i alt væsentlig udtømt; de senere Samlinger betegner ikke i egentlig Forstand ny poetisk Landvinding, de uddyber og udbreder det allerede vundne og vidner om Digterens usvækkede Aand op gennem Aarene. I det følgende karakteriseres derfor ikke de enkelte Samlinger for sig, Digtene grupperes efter de behandlede Motiver og som Dokumenter om Hauchs Livsanskuelse. Samlingen fra 1854 er »Lyriske Digte« fra 1842 i udvidet Form, »Lyriske Digte og Romancer« 1861 indeholder foruden Lyrik »Valdemar Atterdag«, »Nye Digtninger« 1869 en Række Lejlighedsdigte ved Siden af den sidste lyriske Blomstring.

En Række Digte er ren Lyrik og besynger Kærligheden, Fædrelandet og Naturen.

Kærligheden er — som før paapeget — i Hauchs Digte oftest forbundet med Tungsindet, saaledes fra de senere Aar Sangene i »Slottet ved Rhinen« og »Robert Fulton«. I »Sang af Marsk Stig« synges om Kærlighedens besejrende Magt, de sorgfulde Tanker ved Skilsmisken udtrykkes i »Den Forladte«, begge med Tilknnytning til Folkevisen; Elskovslykkens Korthed, »den korte Elskovsleg«, besynges i »Den estiske Sangers Qvad«, hvor det korte Møde mellem Morgen og Aftenrøden fint poetisk og med mytedannende Fantasi er opfattet som Kærlighedens Dragen mellem Jomfru og Ungersvend. Alene i »En ung Piges Klage« tegnes Kærligheden lyst; Digtet har Tone og Stemning fra Goethes »Trost in Tränen«, men dettes resignerende Stemning er afløst af en skælsk (maaske lidt mut) Finden sig i det uundgaaelige.

Fædrelandet har Hauch ofte tegnet. I »Polsk Fædrelandssang« (»Hvorfor svulmer«) med gribende Vemod; Landets Skæbne har lagt en tung og mørk Farve over Billedet. Denne Opfattelse genfindes, hvor Danmark nævnes i Forbindelse med Polen (»Polen og Danmark«), eller hvor Tabet af Sønder-

jylland mindes, især i Samlingen fra 1869, der er præget af den tunge Tid efter Nederlaget. Ellers er det Danmarks Skønhed, der besynges, dets stolte Bygninger («Frederiksborg»), der lægges i Aske af Ilden, et Varsel om Landets Skæbne, dets lyse og frodige Natur («Hellebæk»), eller det romantiske, drømmende Land, hvor Troskaben og Modet bor («Morgendug, der sagte bæver»), det Land, man længes imod fra Sydens Laurbær («Julesang»).

Hauchs egentlige Fædreland var dog Norge.

Han glemte aldrig Aarene i Malmanger, Livet dér var for ham Poesien, det senere Prosaen. Direkte og indirekte vender han atter og atter tilbage til Minde om Norge. Det vakre og fagre Norge prises yndeligt i «Vossevangen», hvor hver Enkelthed er set og anmærket med kærlig Glæde, og hvor hver Strofe ender med et jublende Omkvæd. Skønnest af Norgesdigtene er «En Erindring». Den gamle Mand mindes sin Barndoms Land; af faa og enkle Træk sammensættes Billedet: den sorte Elv med Forclerne, de blussende Roser, de syngende Fugle. Disse simple Træk danner for hans indre Øje det fortryllede Land, saa skønt, at det skal genfødes som hans Bolig efter Døden; det er det samme Land, der tales om i «Sangfuglen»: «Da flyver jeg til et bedre Land».

Naturen skildres hyppigt hos Hauch; sjældent beskrives den for dens egen Skyld; Hauch saa, som alle Romantikerne, bag Naturens Former en Aandens Verden, Naturen er besjælet og føler med Mennesket.

I «Planternes Liv» skildres smukt Blomsterne, der spirer frem gennem Aarets Tider; men hvad ligger der bagved? Blomsterne er et Billede paa de forløste Aander. Og naar det bliver Vaar («Vaaren»), er det «Opstandelsens Aand», der «har berørt det stivnede Jordliv»; paa samme Maade bærer Efteraaret vel Vidne om «Naturens Dødsstund», men ogsaa om «Gjenfødelsens Magt» («Høsten»). Eller en religiøs Opfattelse betones gennem Skildringen af Naturen; Gud har skabt den, og han skal loves for sit Værk

XXIV

(»Befrielsens Aand«). Naturen, der saaledes ikke skildres som et Maal, men som et Middel, tegnes derfor i almene, typiske Udtryk, hvad der hænger sammen med Hauchs Sans for det typiske. Enkelte Digte giver dog rene Naturbilleder uden Symbolik, i »Vinteren« den sovende Natur, det bundne Liv, i »*Det vaagnende Foraar*« Vaarens Sejr; begge Digte er bygget op af næsten lutter Hovedsætninger, der virker med en egen Tilforladelighed.

Fra Naturen vender vi os til *Mennesket*. Evnen til at forstaa et Menneske med Hjertet forbliver usvækket hos Digteren; se blot »*Mindedigt over J. P. Myrster*«, storladent skridende frem i stærke Trokæer, og i almene, men levende Træk ladende Billedet af den rolige, stolte Prælat, *Troens* Forkæmper, træde klart frem. Eller Digtet »*Ved Prof. Chr. Lützens Død*« med Skildringen af en legemlig svag, men aandelig stærk, trofast Sandhedstolker, Digtet »*Bernhard Severin Ingemann*«, der kønt mindes den elskelige Skjald, »Oldingen med Barnets Uskyld«. Endelig »*Sang ved Naturforsker mødet i Kjøbenhavn*« 1860. Naturens ædle Dyrker (hvor Ordet *ædel* særlig betones) higer ikke i sin Forsken efter ydre Glimmer, han søger Evighedens Glans; utrættet forsøger han, alt er for ham et Vidnesbyrd om »den Eviiges Veje«. Og Lønnen? De Skatte, han hæver, skænker han til Verden, »hans Løn er de evige Tanker«. Et overordentligt Digt, poetisk i Billeder som i Stil, stort ved det idealistiske og uselviske Syn paa Forskerens Opgave, skønt ved den Evigheds glans, der lyser derover, et poetisk Vidnesbyrd om Naturvidenskabens høje Betydning for Digteren.

VIII.

Gennem de omtalte Digte er der allerede kastet noget Lys over Digterens *Livsanskuelse*. Vi vender nu Blikket mod hans Betragtning af Livet, dets Op-

XXV